

ME6 PRESENTATION SPEECH

RTV, 4th June 2019

INTRODUCTION

Lep pozdrav vsem skupaj!

Kar nekaj let smo nadaljevali prakso, ki jo je opisal dr. Marko Prpič, namreč da smo oddaje in filme, za katere smo pripravili zvočni opis, predvajali v posebnih terminih na 2. ali 3. programu TV Slovenija.

To prav gotovo našim slepim in slabovidnim gledalkam in gledalcem ni zadostovalo, saj so si imeli priložnost ogledati le en ali dva filma na mesec, v poletnih mesecih sicer vsak teden.

Vendar pa je bilo najprej potrebno spremeniti produkcijski sistem in posledično tudi način predvajanja oddaj z zvočnim opisom.

Oktobra 2018 smo na TV Slovenija naredili pomemben korak: gledalcem smo na voljo dali dodaten zvočni kanal, na katerem je mogoče prisluhniti govorni sintezi, ki bere podnapise, na tem kanalu pa se predvaja tudi zvočni opis pri izbranih oddajah.

Dostop do dodatnega zvočnega kanala je tako enostaven, kot je v tem trenutku lahko. Večina sodobnejših televizijskih naprav že ponuja možnost osebnih nastavitvev, vendar pa nastavitve za dostopnost niso standardizirane. Ne obstaja namreč poseben gumb na daljincu, na katerem bi pisalo zvok za slepe in slabovidne ali tolmač za gluhe. Zato so naši inženirji, ki so pridno raziskali tržišče in preverili številne televizijske sprejemnike, ki se pri nas prodajajo, našli drugačno rešitev. Raziskali so jezikovne menije in prišli do ugotovitve, da bo najbolje, če dodatno zvočno storitev ponujamo pod oznako finščina. Večina prebivalcev v Sloveniji, ki spremlja naše programe, ima namreč jezik nastavljen na slovenščino in domnevali smo, da je malo verjetno, da bi jih imelo veliko sprejemnike nastavljene na privzet jezik finščina.

1

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tako smo lani oktobra začeli oddajati dodatni zvočni kanal, ki mu lahko prisluhnete z nastavitvijo svojih sprejemnikov na jezik finščina. Zelo smo se potrudili s kampanjo in pripravili tudi spot, ki si ga bomo zdaj pogledali.

SPOT SEKU M. CONDE

Kot ste opazili, ko voditelj Seku M. Conde začne govoriti v francoščini, se vklopijo podnapisi in govorna sinteza. Naj povem, da so podnapisi pripravljene vnaprej, saj obratne tehnologije, prepoznavne govora za slovenščino še nimamo. Bistveno je, da se sinteza vklopi s čisto kratkim zamikom, da se ve, da gre za branje podnapisov, spodaj pa se tudi še sliši stiššan zvok originalnega govora.

S pomočjo govorne sinteze zdaj slepi in slabovidni lahko spremljajo tudi tujejezične dele informativnih oddaj na TV Slovenija.

Dodatni zvočni kanal pa je prinesel tudi več programa z zvočnim opisom. Dodatni zvočni kanal (predpogoj je seveda, da je vklopljen) omogoča sočasno predvajanje zvočnega opisa s predvajanjem filma ali oddaje na 1. ali 2. programu TV Slovenija.

Tudi to storitev smo napovedali s spotom:

VODA – ZVOČNI OPIS

Kaj pa to pomeni za TV Slovenija oziroma za našo produkcijo?

Vsekakor več dela za zvočne opisovalce, o katerem bodo kmalu več povedali sami, predvsem pa tudi več dela v sinhro studiu. Kvaliteta zvoka je namreč bistvenega pomena.

Če zelo poenostavimo, se besedilo zvočnega opisa posname točno na praznine / se pravi delčke brez dialoga/ v filmu ali oddaji. Nato se ta zvočni zapis preko naprave Junger pri predvajanju avtomatično zmeša z originalnim zvočnim zapisom filma. Temu pravimo broadcast mix. Ta način je najbolj ustrezen za slovensko telekomunikacijsko okolje oziroma distribucijsko verigo. Na dodatnem zvočnem kanalu torej gledalci dobijo končni mix originalnega zvoka in zvočnega opisa brez zamikov, prekrivanja in tudi nivojsko usklajen.

Dodatni zvočni kanal pomeni torej več dostopnega programa, zdaj imamo na teden gotovo dve, včasih tudi več zvočno opisanih oddaj, še vedno pa z zvočnim opisom opremljamo le oddaje lastne produkcije in tiste oddaje domače, se pravi slovenske produkcije, za katere pridobimo avtorske pravice.

Naš naslednji korak je opremljanje tuje produkcije z zvočnimi opisi. To je trd oreh, ki ga bomo morali streti na čim bolj ustrezen način, upošteva tako želje gledalcev in gledalk, kot tudi tehnološke in produkcijske zmožnosti. V državah, kjer tradicionalno tujejezične programe sinhronizirajo ali nadsinhronizirajo, je to lažje, v državah, kjer za tujejezične vsebine uporabljamo podnaslavljanje, pa je problem bolj zapleten. Možnost, ki se trenutno nakazuje kot najbolj verjetna, čeprav morda ne najbolj kakovostna, je kombinacija zvočnih podnapisov – se prvi, podnapisov, ki jih bere zvočna sinteza, ter zvočnega opisa. Vendar teh mojih besed ne jemljite kot obljubo. Je le ena od smeri,

v kateri razmišljamo, saj je naš cilj, da bi bil čim večji delež naših vsebin dostopen vsem. Prav tako vam težko napovem, kdaj bo to dejansko mogoče. Prizadevamo si, da čim prej.

Namerno sem delo zvočnih opisovalcev, ki je seveda ključno in predpogoj za kar koli, pustila ob strani, saj se bodo v nadaljevanju predstavili sami.

Naj povem le to, da trenutno TV Slovenija sodeluje s štirimi vrhunskimi zvočnimi opisovalci, to so:

Maja Šumej, Carmen L. Oven, Mojca Mavec in Miha Zor, ki je danes z nami tudi v vlogi povezovalca konference. Maje Šumej, ki je tudi radijska napovedovalka in učiteljica govora na Radiu Slovenija, danes, žal, ni z nami, vendar pa vam bomo njeno delo predstavili s kratkim intervjujem, ki je nastal pri pripravi učnih materialov projekta ADLAB PRO. Intervju tokrat objavljamo v celoti, Maja Šumej pa se je v njem osredotočila predvsem na različne pristope pri opisovanju različnih žanrov in s tem, kako pristopiti k opisovanju šokatnih, nasilnih ali občutljivih prizorov. Intervju je bil posnet v angleščini, prevajalke prosim, da ga sproti prevajajo tudi v slovenski jezik.

INTERVJU MAJA ŠUMEJ

Maja je resnično zelo artikulirana zvočna opisovalka, ki daje velik poudarek pravilnemu izboru besed in seveda jasni interpretaciji. Perfekcionizem je značilen tudi za Miho Zora, ki se bo kot zvočni opisovalec predstavil zdaj. Še pred tem pa si oglejmo kratek izsek iz dokumentarnega filma Zgodbe izza obrazov, portret Sabine Dermota, ki kljub slepoti živi polno življenje in mislim, da je s svojim labradorcem Baronom tudi danes z nami. Odlomek je v angleščini, pripravila pa sta ga Miha Zor in Maja Šumej.

SABINA DERMOTA

Miha, zdaj pa res predajam besedo tebi, da nam predstaviš svoj pristop k zvočnemu opisovanju.

SNEMANJE ZVOČNIH OPISOV NA RTV SLOVENIJA

Na RTV Slovenija snemamo zvočne opise za otroške, mladinske in dokumentarne oddaje in filme. Za snemanje imamo na voljo profesionalni studio s kvalitetno opremo za snemanje in obdelavo zvoka, del snemalnega studia je akustično obdelan prostor za snemanje interpretira zvočnega opisa. Oprema mora zadostovati profesionalnim standardom, osnovna sestava pa obsega DAW (digital audio workstation), mikrofonski predojačevalec, mikrofoni in zvočnike.

Zvočni opisovalec, ki je pri nas obenem tudi interpret zvočnega opisa, na snemanje pride že s pripravljenim zvočnim opisom. To pomeni, da zvočni opisovalec tekst, ki zapolni praznine med dialogom v oddaji, pripravi vnaprej, izmeri okvirno dolžino posameznih vložkov ter jih popiše s časovno kodo. Tako označi, kje je določen del teksta potrebno vstaviti.

Zvočni opisovalec tekst bere na časovno kodo, medtem ko na ekranu teče film. Zelo pomembna je hitrost branja in tudi sama interpretacija besedila. Če je tekst predolg ali se med snemanjem pokaže, da kaj manjka, se ga skrajša oziroma dopolni.

Ko je tekst prebran, je delo zvočnega opisovalca v studiu končano.

Zvokovni mojster pa mora posneti zvočni opis zvokovno obdelati: počistiti napake in ga natančno položiti na ustrezna mesta v oddaji ali filmu. Prebrani zvok je treba tehnično obdelati in določiti nivo zvoka, ki mora biti v razmerju z nivojem osnovnega zvoka.

Na koncu tonski mojster zvočno stezo, ki vsebuje zvočni opis, izvozi v enaki dolžini, kot sta dolga film ali oddaja, saj je treba zatem sliko in zvok združiti.

Zvok z dodanim zvočnim opisom je nato gledalcem in gledalkam dostopen na dodatnem zvočnem kanalu, ki si ga z nastavitvijo v meniju svojega televizorja enostavno vklopijo ali izklopijo.

